





# СВОБОДА

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.  
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

## Політика конструктивізму

Хоч найкращі знавці комуністичної теорії і практики давно вже прийшли до переконання, що виграти холодної війни з комуністами можна не обороною проти їх офеєзивних дій, а власним наступом, так, як це діється у кожній гарячій війні, західні уряди все ще виявляють дивний пасивізм і дивну інерцію на різних відтинках міжнародного фронту. Ляос і Конго — це останні наймаркантичні приклади такої нерішучості і чинності. Там, де антикомуністичний світ обмежується лише обороною і старанням унеможливити комуністичні спроби, комуністи завжди мають успіх, бо з двох зроблених уперед кроків поступаються знобайліше на один, такі щось зберігаючи з осягнених успіхів. Зате вони неминує втрачають завжди, коли вільний світ з власної ініціативи переводить добре конструктивне діло, яке вибивав комуністам з-під ніг ґрунт.

Таким конструктивним ділом була минулого року осягнена згода між Англією, Туреччиною і Грецією в справі Кипру. Вона зліквідувала конфлікт, який паралелізував оборону систему в східній частині Середземного моря, створював комуністам чудове підґрунтя для заворушень у Греції та Туреччині і поглиблення неготи між трьома членами Організації Північно-Атлантичного пакту. Прийняття в минулому тижні Кипру, як самостійної держави, в склад членів Британської Коммонвелту — це був поважний удар по комуністичній диверсії на Близькому і Середньому Сході.

Ще більшим ударом для Москви і Пейпінгу є поступ на шляху мирного й конструктивного розв'язання наболілої Алжирської проблеми. До остаточного замирення ще далеко, але вже в найближчих днях мають розпочатися офіційні переговори між французьким урядом і представниками алжирської — арабських націоналістів. Це болюче розчарування для Москви і Пейпінгу. Ще кілька місяців тому члени екстремного революційного тимчасового уряду Алжирії їздили до Москви й Пейпінгу, де дістали цюкавну обіцянку активної допомоги у партизанській війні проти Франції. До Марокко вже прибували транспортні союветської зброї для алжирських партизанів. Тепер Тунісія і Марокко патронують французько-алжирських переговорів. Якщо вони закіняться успішно, то в дальшому їх наслідки Тунісія, Марокко і Алжир становитимуть новий північно-африканський арабський блок у тисних політичних, економічних і культурних взаєминах з Францією. Північною французьких воєн зійшлися з Алжиром і зможуть скріпити НАТО в Західній Європі.

Подібним конструктивним антикомуністичним актом була недавня конференція 18-ох юрисконсультів в Конго, які порозумілися в справі державного устрою Конго, рішили перебудувати його та співпрацювати, прийнявши низку конструктивних постанов, між ними постанову про створення спільного фронту проти комуністичної інфільтрації. Ясно, що Москва живає тепер усіх засобів, щоб дискредитувати ту конференцію та її учасників і далі роздумувати в Конго хаос, який є її найкращим союзником.

Конструктивним ділом є пропозиція конгресмена Д. Дж. Флада створити постійну Комісію в Палаті Репрезентантів для справ поневоленних націй. Це — окрема тема, але можна відразу ствердити, що коли б така Комісія дієсно подала, це був би великий крок уперед на шляху еволюції становища керівних американських чинників — поки що лише Конгресу, а не адміністрації — до проблеми поневоленних комуністами народів. Це ще не була б політика визволення, але був би вже наріжний камінь під нею і такої конструктивної діла з власної ініціативи у вільному світі вартішій для світового миру за всі співіснуювальні розмови.

## Загроза для свободи і безпеки

Згідно з принципами американської конституції, покладеними в основу постанов про свободу слова і думки, кожний громадянин США має гарантоване право читати те, що він бажає. Цю засаду, як і багато інших постанов про такі чи інші громадянські свободи, протягом останніх десятиріч дуже часто використовували вороги свободи для своїх антидемократичних й антиамериканських цілей.

Американський уряд був примушений активізувати різні заходи і добиватися від Конгресу ухвалення актів, спрямованих на охорону тих принципів і самих громадянських свобод та громадян США від наслідків такого шкідливого зловживання конституційними свободами. Одним із таких урядових заходів, базованих на акті про реєстрацію чужоземних агентів з 1948 року, було надане американським поштовим урядам уповноваження конфіскувати й нищити надіслані до США посылками друку й інших класів із країн комуністичного блоку пропагандистський матеріал — часописи, книжки, журнали, дещотки та ін.

Право поштових урядів конфіскувати пропагандистську літературу здавна було сіллю в очах комуністів і усяких „прогресистів“ та їхніх замаскованих організацій. Через своїх правих заступників вони повели широку кампанію за його скасування, розсилаючи різні меморіали та протести до законодавчих палат Конгресу і оскаржуючи ці урядові заходи проти залузу комуністичною літературою в різних судових інстанціях. Щоб полегшити стосоване супроти американських громадян обмеження, яке виявляється в недопущенні до них ворожої для американського способу життя пропагандистської літератури, поштові уряди почали з 1958 року повідомляти адресатів про затримання цієї літератури, стверджуючи водночас, що ці матеріали будуть їм доручені, якщо вони їх замовили і бажають отримувати. Але й цю поступку використали комуністи для дальших атак, мовляв, урядові чинники хочуть таким чином відстранувати громадян від читання надісланої їм літератури.

Згідно з повідомленнями преси, керівні урядові чинники США — департаменти державних, юстиції, скарбу і пошти — погодилися на скасування здійснюваного протягом 11 років програми конфісування пересиланої поштою пропагандистської комуністичної літератури, аргументуючи тим, що ця програма справді не базована на ніяких законних актах і, з другого боку, тим, що під сучасну пору ця література не представляє загрози для безпеки США, тим більше, що існують інші можливості її розсилки.

Остаточне скасування цієї програми залежить від Президента. Після його рішення комуністичні центри й агенції за кордоном одержать повну свободу широкого й дешевого висилання до США і колюпатажі в цій країні свої макулатури, спрямованої на поширення комуністичних ідей, на знеславлювання США, підірвання їхнього ладу і нівечення їхнього способу життя. Беручи до уваги масовість розсилаемого комуністами пропагандистського матеріалу, — кожного року американська пошта конфікувала яких 15 мільйонів посилок, — треба припускати, що громадянство США опиниться незабаром перед залузом цієї літератури, що викличе знову неминучу потребу посилення організованої боротьби з комуністичною інфільтрацією. Рішення уряду скасувати програму конфісування комуністичної пропагандистських посилок не матиме корисних наслідків для свободи і безпеки США. І тому треба думати, що для поборювання цієї пропаганди прийдеється організувати куди ширшу протидію, як мею були досі поштові обмеження.

## РЕЗОЛЮЦІЇ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

Сесія в Нью Йорку — 17-19-го березня, 1961

I.  
Світовий Конгрес Української Вільної Науки, скликаний для вшанування пам'яті великого поета української землі, апостола української правди і науки Тараса Шевченка у сторіччя з дня його смерті найстаршою українською науковою установою, що й 88 років тому надано ім'я Шевченка, — Науковим Товариством ім. Шевченка, яке, злікувавшись в Україні з комуністичним режимом, продовжує свою діяльність у вільному світі, у З'єдинених Державах Америки, в Канаді, в Західній Європі та в Австралії — зібравшись дня 17—19 березня 1961 року на своїй першій сесії в місті Нью Йорку:

1 — з найближчим пістетом і в найбільшій пошані, одностайно, в духовому єднанні з усіма почесними, дієвими і звичайними членами НТШ й усіма українськими науковцями у вільному світі, що не мають можливості брати участі в Конгресі, скликає свої голови перед віковим пам'яттю Тараса Шевченка — того, що, вийшовши у своїй творчості, із прагнень української духовності й історичних традицій, поклав основи українського національного світогляду, визначив, хто такі українці і як їх призначення і, поставивши на сторожі колом своє слово, веде їх до здійснення своїх заповітів: створення „вільної, нової сім'ї“ і встановлення в Україні нового і праведного закону, такого, як ним був колись закон Вашингтона для З'єдинених Держав Америки;

2 — вітає і підтримує заходи української спільноти у вільному світі, спрямовані на якнайдостойніше вшанування пам'яті основоположника української літератури і патрона української науки Тараса Шевченка у сторіччя з дня його смерті урочистими імпрезами, академіями, науковими зборами і сесіями і зокрема відзначає з призначенням зrealizovanu вже українцями Канади акцію збудування пам'ятника Шевченкові у Вінніпегу, що буде завершена великою українською маніфестацією в липні цього, 1961 року, і започатковує українську акцію збудування такого ж пам'ятника Шевченкові у столиці США Вашингтоні, започаткування і здійснення яких то акцій, як і можливість забезпеченого і свободного розвитку наукових дослідів і праці українська спільнота у вільному світі завдячує повній свободі слова і думки в демократичних країнах Заходу, зокрема у США і Канаді;

3 — вшановує славу пам'яті і відзначає неоціненні заслуги тих, що, продовжуючи працю і дослідження Олександра Кониського, Івана Франка і Василя Доманицького, поклали основи наукового вивчення творчості і біографії Тараса Шевченка — покійний уже шевченкознавець Дмитро Вагалія, Олександр Вагріла, Леоніда Відецького, Михайла Возняка, Олександра Колесни, Філарета Колесни, Богдана Лепкого, Олексі Новиченка, Василя Сімовича, Степана Смоль-Стоцького, Василя Шурата та ін., як також

тих шевченкознавців 20-х років цього сторіччя, які були знищені або репресовані комуністичним режимом в Україні за їхню вірність принципам свободної науки, і в реєстрі яких записані праці тривалої наукової вагости такі імена, як Сергій Сфремов, Микола Плевако, Олександр Груше в сьній, Павло Филипович, Олександр Дорошкевич, Борис Навроцький, Осип Гермаїєв, Михайло Марковський, Михайло Новицький, Борис Якубський, Атаній Шамрай, Микола Янєк, Микола Гепенер, Петро Руїн та інші, про долю більшості з-поміж яких, відірваних насильно від наукової праці і заборонених в торжми або на заслання, ніяких відомостей немає;

4 — відзначає з пошаною працю і заслуги тих українських літературознавців, що, не маючи можливості працювати вільно в ділянці наукового шевченкознавства в Україні в умовах тоталітарного комуністичного режиму, були примушені емігрувати і продовжувати свою наукову працю над вивченням життя і творчості Шевченка тут у різних країнах вільного світу, в не надто сприятливих умовах, бо при відсутності достатніх й архівних матеріалів і великих українських бібліотек, — Павла Богачього, Володимира Дорошенка, Павла Зайцева, Володимира Миківського — ветеранів шевченкознавства, що їх учасники Конгресу мають щастя вітати між собою або співпрацювати разом з ними в українських наукових установах вільного світу;

5 — передає дружнє вітання усім з-поміж сучасних шевченкознавців в Україні та в інших країнах СССР і комуністичного блоку, що, вірні й віддані національним ідеям Шевченка та принципам об'єктивного наукового дослідів, не зважаючи на важкі умови й обмеження режимом-партиї наставов і директив, продовжують з посвятною працею над всестороннім вивченням життя і творчості великого поета України.

## II.

Ознайомившись з станом сучасного шевченкознавства на різних землях, в Українській СССР, де розвиток вільного наукового літературознавства, як і інших наукових ділянок, був припинений екстермінаційною акцією комуністичного режиму, у шкідливість його знищено не тільки всі досягнення і надбання української науки, базовані на принципах свободного наукового дослідів і свободної наукової думки, але й позбавлено можливості наукової праці і зліквідовано фізично або репресовано сотні українських науковців — в самій тільки літературознавчій ділянці було за приблизним, неповним підрахунком репресовано 103 дослідників, із яких 37 були розстріляні або загинули на засланнях, 52 впрокла безвісти, і тільки 14 залишилися живими, і крім яких 74 були примушені так чи інакше покинути наукову працю і всього 25 врятувалося, подавшись (Закінчення на стор. 3-ій)

## Актуальна справа

Ще кілька років тому на сторінках „Свободи“ часто можна було зустріти дописи про те, як то наші громадяни завзято реагували на неправильні інформації, які час від часу появлялись в американській пресі та публікаціях про Україну. Така реакція забувала „новоприбулим“ не мало труду з причини незнання англійської мови, американського побуту і т.п.

В останніх роках у нашій пресі майже зовсім не зустрічається згадок про такі щось нові протести. Отже, виходить, що така форма протестів уже не потрібна, бо справа змінилась на нашу користь. На превеликий жаль, так воно не є. Не зважаючи на роз'яснювальну акцію, яку вели й ведуть наші громадські організації та часописи, приходиться не раз бачити в американській пресі застарілі або перекурені відомості про нашу поневолену Батьківщину.

Ось недавно в щоденнику „The Denver Post“ кореспондент з Нью Йорку Hugh A. Mulligan, нібито критикуючи росіян за те, що вони приласнують авторство деяких виваходів, називає Київ і Одесю російськими містами, а Дніпро — російською рікою. Один учитель в Денвері так сподобалась ця стаття, що вона прочитала її цілий клас, а після підійшла до мапи і показала ці міста і ріку.

У мене в руках шкільний журнал для публічних шкіл, „Junior Review — From the Capital to the Classroom“, який виходить у Вашингтоні. В цій числі журналу стаття п. н. „Як живуть народи в країнах, де панують червоні“. Стаття має кілька рисунків, що представляють державне господарство, власники якого є диктаторська держава, вільні вибори в Америці і примусові вибори в Союзі. Також є розповіді про історію народів Союзного Союзу. Є також мапа СССР (в розумінні Росії, бо „союзних республік“ на ній не подано) та сателітних країн. В статті говориться про 208 мільйонів росіян і ані словом не згадується про інші народи Союзного Союзу.

Якщо до цих інформацій додати відомості про Росію з шкільних підручників, у яких також утворюється її з Союзом Союзом, тоді повністю зрозуміємо, чого навчають американських дітей про американського суперника число 1.

У справі згаданій статті автор цих рядків в імені Відділу УККА вислав до часопису „The Denver Post“ листа, в якому вказував не тільки на помилковість, але й на шкідливість її. Якраз в часі, коли Москва обвинувачує Америку в колоніалізмі, докучаючи в Африці та Азії, — зазначає в тому листі американський журналіст промовчати класичний колоніалізм Росії в Україні та інших поневоленних країнах. Далі в листі сказано, що болішевики певно радіють, читаючи статті деяких журналістів, які уважають себе спедами від совєтських справ, але промовчати суттєві речі. Історія колись розкис, яку прислугу Москві робили такі „критики“. Вікні листа був поставлений запит, який, як сказано, міг би бути запиту українського народу до таких американських „спе-

## Миротлав Проїл ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(IV)

8.  
Успідолення з'ясованих у попередній статті об'єктивних факторів українського, російського і міжнародного характеру ставить питання про існування спільних інтересів українського і російського народів. В сучасній дійсності і в проглядному майбутньому ці спільні інтереси можна визначити такими чотирма елементами, що могли б творити її в формі взаємин між обома народами:

1) Український і російський народи заінтересовані у спільній боротьбі проти панівної в СССР системи. При цьому боротьба українського народу проти комуністичної диктатури і проти російського централізму послаблює середини сили системи, і тим самим збільшує шанси російського народу в його аспіраціях до соціальної свободи і демократії. Водночас боротьба російських робітників та селян за кращі умови побуту і боротьба російських інтелектуальних клас за свободу творчості та основні громадянські права посилюють шанси українського народу в боротьбі за такі ж права і за державну незалежність.

2) В інтересі українського і російського народів є існування самостійних держав обох народів на їхніх територіях та взаємні спроби на принципах визнавання і неупередженості у внутрішній справі суцільної України. Український народ життєво заінтересований у тому, щоб уряди російського народу не плекали загарибницьких планів у відношенні до України та щоб російський народ респектував державну незалежність України. Водночас вирішальним для існування самостійної України є існування самостійних держав польського і білоруського народів та народів Прибалтики. З другого боку, російський народ заінтересований у тому, щоб Українська держава не стала тереном будь-яких во-

дів: „В імені чого допомагаєте ви Москві русифікувати Україну?“ Американська преса числиться з голосами читачів, але тоді, коли цей голос забирас хоч декілька осіб в одній справі. На жаль, наші громадяни, які легко могли б забирати голос в подібних випадках, чомусь мовчать.

Щодо згаданих шкільних підручників, то уважаю, що тут повинні негайно, не чекаючи аж на нормальну еволюцію в цій справі, реагувати наші науковці та суспільно-громадські установи, як НТШ, УВАН та УККА з Шкільним Радом. Це дуже важлива справа і відкладає її не можна. Навесню, така протидія не буде легкою. Вона потребуватиме поважних зусиль та довшого часу. Треба, врешті, розпочати висношення неправдивих відомостей про Україну та, де формуються світогляд людини, тобто в школі. Не забуваймо, що більшість людей до смерті зберігають довіру до того, чого навчилися в школі.

К. К.

рожких планів, спрямованих проти Росії. У той же час така роль не тільки не відповідає інтересам українського народу, але була б для них шкідлива. Але спільні інтереси, державну незалежність та інтегративність своїх територій український, російський, польський та інші народи Східної Європи можуть успішно забезпечити тільки при умові добровільної, а не примусової співпраці.

3) Імперіалізм, колоніалізм, расизм і шовінізм усіх форм шкідливі для життєвих інтересів українського і російського народів. Зокрема, на сучасному етапі в інтересі українського і російського народів є розривати й засуджувати всі форми колоніалізму і насильства над народами, що мають місце в совєтській імперії, та проти-ставити їм взаємну шовінізму там і тут, звідки вони не походили б.

4) Подібно, як усі народи світу, український і російський народи живуть в тіні постійної загрози атомової війни, що творить для них смертельну небезпеку. Тому обидва народи заінтересовані в тому, щоб такої війни не було. Погляди, що атомова війна може знищити тільки російський імперіалістичний центр і визволити Україну, так само як погляди, що атомова війна може знищити тільки Україну і тим зліквідувати українську проблему для російської імперії, — є небезпечною ілюзією і шкодять інтересам обох народів. При тому одне з найбільш загрозливих причин, що збільшують небезпеку атомової катастрофи, є сам характер диктаторсько-бюрократичної системи уряду СССР.

9.  
Це є спільні інтереси українського і російського народів, що їх треба усвідомити обидвом народам і, що їх можна б було уявляти платформою взаємин між обома народами на сучасному етапі. Правда, прикрий досвід минулого та витворені психологічні комплекси, що нагромадились у взаєминах між обома народами, утруднюють будь-які спільні акції по лінії накреслених тут цілей. Цією на перешкоді стоїть, зокрема, поуюючий великодержавний шовінізм російських діячів по обох боках залізної заслони. Надто багато ще в тих російських колах „нехиті, зневаги, ненависті й ворожості до самої думки про самостійну Україну. А втім ліквідація чи прийняття лоборювання тих явищ серед росіян має для українців не тільки практично-політичне значення, але в не меншій мірі моральне: зойно виразне засудження росіянами довгого поневолення російським імперіалізмом українського народу створило б клімат для нормалізації взаємин між обома народами.

Правда, не відійма від комплексу також українська сторона. Деякі українці схильні переносити свою оправдану ненависть до російського імперіалізму також на російський народ. Так родяться в де-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Петро Одарченко

## ШЕВЧЕНКО — ГЕНІАЛЬНИЙ МАЙСТЕР ПОЕТИЧНОГО СЛОВА

(7)

Особливістю поетичної мови Шевченка є широке використання в ньій церковнослов'янських слів. Церковнослов'янська мова в мові Шевченка, як зазначає Л. Булаховський, — „засоби виразу, повні почуття та своєрідної вітатичної нагромадженості сил... Шевченком володіє в старовинному біблійному способі висловлення, найбільше а-ольова в стихії — мідь, намагання пристрасного і гнівного. В ординую клекоті гнівних пророків, чия... надхненних снів палючої пестелі, що з'являються до народу, щоб докоряти йому за клякоти і заклікати до великого і високого, він відчуває спорідненість своєї душі, його пропалою той самий „угу, гніваючий огнем“... Погостіли з ними мідь протесту... проти славних, що в-

піднесеного урочистого звучання:  
Молось, знову уповаю  
І знову словиш вилітаю.

Шевченко, як геніальний майстер українського поетичного слова, переживає цікаву еволюцію. Ця еволюція виявилася багатьма сторонами. Не занедбуючи народнопоісних розмірів, Шевченко з часом більшу увагу звертає на використання чотиристопового ямбу; користуючись народною символікою, Шевченко що далі то більше створював свої оригінальні символи. Так само поет виявляє тенденцію до створення цілком оригінальних порівнянь, метафор, епітетів та інших мистецьких засобів поетичного слова.

Творячи такі шедеври пісенного ладу, як „Ой, маю, маю я оцянута“, „Над Дніпровою сагою“, Шевченко одначо пише такі далекі від народнопоісного складу твори як „Муза“, „Неофіти“ тощо. Ось, наприклад, уривок із „Музи“:

Молитву діти докраю.  
А як уму, мов спляти!  
Моя татко! — положу  
Свого татка в довшину  
І одну єдину словину  
В очак безсмертних пошани.

Коли на початку своєтворчості Шевченко переважно користувався постійними народними епітетами: море синє, вітер буйний тощо, то в дальшому мистецькому розвитку поет, не утримуючись від народнопоісних епітетів, творить свої власні, індивідуально-характерні, неповторні: небу неміте, заспані хвилі, пречиста душа і т. д.

Мова поетичних творів Шевченка була невіддільна від народної мови. Але було б великою помилкою вважати Шевченка тільки народним поетом, що в своїй творчості лише відбивав тогочасну живу мову українського народу передусім селянства. Шевченко, використовуючи багаті скарби українського народнопоісного слова, не обмежився самим лише використанням цих скарбів. Шевченко підніс українську мову на найвищий щабель. Вибір із неї все найкраще

найцінніше. Користуючись народними образами, порівняннями, метафорами тощо, він удосконалював їх, відшліфовував, відточував, загострював, розвивав далі, примушував їх грати всіма фарбами справжнього полум'яного живого слова, яке здатне передати найсладішні гами душевних переживань, соціальних конфліктів, картин з привороди. І саме ця майстерність, заснована на нерозривному зв'язку з народом та його мовою, роблять твори Шевченка немирущими на цілі віки. (В. Лынь. Порівняння у Шевченка, 36. „Пам'яті Шевченка“, АН УРСР, 1944, стр. 27).

Основні ознаки поетичної мови Шевченка — це її глибина народності, емоційна насиченість, надзвичайна багатогранність лексики, фразеологія, простота та ясність викладу, відсутність будничної штучності і надуманості. Цю останню рису підкреслює М. Рильський такими словами: „А коли говорити про основну рису Шевченка як майстра слова, то ця риса — безмежна щирість вислову,

цілковита відсутність усякої поан... абсолютне неміання поштаність в утриманні правдою будь-якої зовнішньої красоти“.

М. Шагіня зазначає, що Тарас Шевченко викаував у своїх геніальних творях зброю для розвитку народу. „Що ж це за зброя? Одна з найголовніших для суспільства — рідна мова. Молода, гнучка, самостійна, створена Шевченком мова стала знаряддям української культури, її майбутнім“. (М. Шагіня. Цит. праця, стор. 12).

„Шевченко, — зазначає Л. Булаховський, — підніс на щабель національного значення українську літературну мову і його мова й досі лишається в багатьох випадках міромом законності життя того або того українського слова“.

У творчості геніального поета з надзвичайною силою виявились багатство, милосердя, гнучкість, немируща краса української національної мови. „Велич, новаторство геніального поета полягає в тому, що він ніколи не обмежувався використан-

50-років тому — в 50-річчя



# НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

## КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ У НЬО ЙОРКУ

(Закінчення зі стор. 1-01)

тані доповіді д-р Софії Рабін, Карпінської. Призначення жінки в творах Шевченка" та проф. Василя Лева, "Шевченкові твори в редакції Богдана Лепого", як теж було подане резюме із доповіді проф. Володимира Янова про "Українську родину в світі поетичної творчості Шевченка". У другій комісії, що нею проводили професор Гр. Луцицький та д-р Олександр Домбровський, прочитали свої доповіді: проф. Гр. Луцицький, "Специфічність поетів у поезії Т. Шевченка", д-р Ол. Домбровський, "Антична тематика в творах Шевченка", проф. Роман Придтатенко, "Шевченко в історії музики", і В. Берест-Ковалів, "Шевченко й українське кіно". На третій комісії, якою проводили ред. В. Кравців і д-р М. Чаровський, були прочитані доповіді д-ра Чаровського, "Економічне положення України в творах Т. Шевченка", ред. В. Кравцева, "Нові підсвітки видання Шевченківського", П. Павловича, "Шевченкові думи в піснях Степана Руданського". Усі засідання секцій мали численних слухачів, не звважаючи на те, що засідання усіх трьох комісій відбувалися в той сам час в різних залах.

## СПІЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ НТШ І УВАН І КІНЦЕВА ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

В третью дінь сесії, в неділю 19-го березня, в греко-католицькій церкві св. Юра при 7-й вулиці відбулася о 10-й год. 11-й перед полуднем Богослужба за померлих членів НТШ, а о годині 12-й вполудне відбулася Панахида за душу Тараса Шевченка і померлих членів НТШ в українських православних церквах при 82-й і при 14-й вулицях.

## О 2:30 відбулася у великій залі Українського Інституту Америки спільна щорічна конференція НТШ і УВАН, яку коротким словом відкрив проф. Роман Смаль-Стоцький. Доповіді виголосили від УВАН проф. Володимир Миковський, який на вступі вшанував роковини смерті першого президента УВАН-у, видатного історика Дмитра Дорошенка, — на тему "Шевченко в колі Кирило-Методіївців" та, від НТШ, проф. д-р Василь Лев: "Визволення Шевченка і його літературна творчість в роках 1857-58". Закрив конференцію заступник президента УВАН проф. Дам'ян Горняк-Кевич згадкою про десятирічну традицію таких спільних Шевченкових академій. Після короткої перерви відбулася кінцева конференція, на якій єдину доповідь виголосив ред. Іван Кедрич-Рудницький на тему "Місце Шевченка в історії української політичної думки". Після того відчитано зазначені Резолюційною Комісією, в складі: ред. А. Драган, ред. І. Кедрич, ред. В. Кравців та д-р М. Прокоп, резолюції конгресу, які прийняли, що ще й виповнили залю, прийняли одесками. Після того діючий заступник президента НТШ проф. д-р О. Андрушків подякував всім доповідачам і громадянам, які своєю участю причинились до успіху Конгресу вільної науки, та закрав конгрес.

## ШЕВЧЕНКІВСКА ВІСТАВКА

В рямках Конгресу була влаштована у приміській залі Українського Інституту Америки Шевченківська виставка, яка охоплювала видання "Кобзарів" й інших творів Шевченка, праці про Шевченка, переклади творів Шевченка на чужі мови, портрети Шевченка і репродукції його мистецьких творів, фотографії поставлених йому пам'ятників, шевченківські марки, присвячені Шевченкові спеціальні числа журналів та однокітників, найновіші видання НТШ і УНСОЮзу та інші. На виставку, що її влаштували ред. Богдан Кравців і п-ні Анна Кобрицька, склалася експонатів із бібліотек і збірок НТШ, редакції "Свободи", В. Кравцева й інж. А. Трембіцького. Виставка охоплювала 44 видань "Кобзарів" й ін. творів Шевченка, в тому перше видання В. Доманицького з 1907 року, 147 праць і видань про Шевченка і понад 40 репродукцій із творів Шевченка і його портретів та пам'ятників.

## Нассер заборонив в'їзд театрові з ЗДА

Каїро. — Державні власті Єдиненої Арабської Республіки заборонили узгоджені з ними раніше гостинні виступи американської театральної дружини під проводом однієї з найвідаттіших американських артисток Гелен Гасс, тому, що в програмі турне того театру по країнах Близького і Середнього Сходу передбачалося також виступи в Ізраїлі. Це турне відбувається під егідою державного департаменту. Дружина Гелен Гасс мала виступити в трьох перших днях квітня в Каїро з трьома американськими піснями. Єгипетські газети широко рекламували ті гостинні виступи і заборона з боку уряду Нассера прийшла цілком несподівано. Єгипетський уряд пояснив, що він знаходиться у воєнному стані з Ізраїлем і не може мати з ним навіть найбільш посереднього контакту. Замість до Каїро американський театр поїде до столиці Лівану Бейруту.

## ЗУСТРІЧ УЧАСНИКІВ КОНГРЕСУ З ГРОМАДЯНСТВОМ

Вечером другого дня Конгресу, в суботу 18-го, у великій залі Українського Народного Дому в Нью Йорку відбулася зустріч учасників Конгресу, влаштована Комітетом Об'єднаних українських організацій міста Нью Йорку на спільну з Науковим Товариством ім. Шевченка. За столами засіли понад 200 громадян і громадинок, видатних представників різних установ і організацій. Вечір відкрив короткою промовою голови Об'єднаного Комітету Іван Винник, який попросив відправити коротку молитву о. ігумена І. Засябиду, ЧСВВ, та передав вєдєнє вєчєра ред. Іванові Кедрич-Рудницькому й адв. Романові Олексійському. Лісту промовців започаткував коротким словом "президент НТШ проф. Р. Смаль-Стоцький.

## РЕЗОЛЮЦІЇ КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

(Закінчення зі стор. 2-01)

на еміграцію, — і розглянувши стан і здобутки наукового літературознавства і зокрема шевченківства у вільному світі, Світовий Конгрес Української Вільної Науки постановив такі завдання в цих ділянках, що мали б бути започатковані і здійснені у зв'язку з сторіччям і днями смерті Тараса Шевченка і зокрема у зв'язку із 150-річчям з дня народження його, що припав на 1964 рік:

1 — Створення заходом і під патронатом існуючих у вільному світі українських наукових установ Всеукраїнського Інституту Шевченківства, в якому об'єдналися б усі українські шевченківські поза Україною, під владою якого відбувалося б збирання і реставрація усіх шевченківських матеріалів і видань наявних по цей бік залізної куртини, і який координував би працю дослідників, допомагаючи їм матеріалами, порадами і публікаційними можливостями;

2 — Започаткування праці над встановленням правдивого, наукового перевіреного тексту поезій Шевченка і над здійсненням академічного видання його творів, коментарів до них, який координував би працю дослідників, допомагаючи їм матеріалами, порадами і публікаційними можливостями;

3 — Опрацювання повної і вичерпної бібліографії наукових шевченківських праць і матеріалів, із критичною їх оцінкою і встановленням наявних досягнень і здобутків у цій ділянці, як теж із визначенням тем і проблем, що мали б бути досліджені й опрацьовані;

4 — Збирання і перевидання важливіших наукових шевченківських праць покійних і живих українських шевченківців, як вихідної бази для дальшого розгортання шевченківських дослідів і поведінки їх в тих напрямках, які сьогодні неможливо в умовах підсвітової дійсності;

5 — Опрацювання нової наукової біографії Тараса Шевченка із перевіреними усіх до теперішніх спроб в тому напрямку і використанням усіх нововідкритих і опублікованих в останніх десятиріччях матеріалів;

6 — Критичний перегляд й аналіз усіх важливіших шевченківських праць, опублікованих починаючи з 1930-их років у підсвітоській Україні і виявлення усіх наявних у цих публікаціях совєтських фальшувань, перекручень і тенденційних інтерпретацій ідей, поглядів й образів Шевченка, як теж фактів і подій із його біографії;

7 — Всестороннє, базоване на принципах свободних наукових дослідів, інтерпретацій і висновків, вивчення ідейної основи Шевченківської творчості й окремих його творів;

8 — Поширення дослідів і праці над проблемами Шевченківської поезії, значить, над формальними засобами його поезії і поем, як теж над проблемами його стилю і мови;

9 — Заохочування чужоземних поетів і письменників до перекладання творів Шевченка на інші мови і сприяння та допомога у праці чужоземних дослідників над життям і творчістю Шевченка.

Беручи до уваги величезну вагу і значення Шевченківської творчості і постаті в сучасній українській внутрішній і зовнішній ситуації і для майбутнього визволення українського народу з-під московсько-комуністичного поневолення, Світовий Конгрес Української Вільної Науки закликає усіх українців на Батьківщині і в різних країнах їх поселення у світі:

1 — Стояти твердо на свободнолюбних державницьких позиціях Тараса Шевченка, висловлених і встановлених його безсмертної творчої спадщини, і пам'ятати про імператив здійснення його "Заповіту": порвати кайдани неволі і пом'янути його у сім'ї вільної новини!

## Труднощі в скликанні сесії Української Національної Ради

В минулому місяці Українська Національно-демократична Об'єднання (УНДО), що є основою фракції Української Національної Ради, відбуло конференцію, у якій прийняли "Постанови конференції УНДО", що з'ясовують становище тієї партії до останньої кризи в Державному Центрі УНР на чужині. Ці постанови були безперечно вислідом компромісу між членами партії УНДО, які вплинули на формування партії спільно з двома іншими партіями минулої конференції "Проглоблення", що різко критикувало голову Виконного Органу і його політику в тім, які поручали близьку поміркованість та згладжували зади ліквідації спору та мирного перенесення нової сесії УН Ради. Навчє в доповнення тих "Постанов", Президія УНДО оприлюднила комунікат, в якому кажеться м. і. так: "Наша партія продовжує надати свою мериторию опозицію до сучасної політики Виконного Органу, але одночасно стверджує, що не одобрює в міжпартійних непорозуміннях ніяких посулень, непарламентарного, халатного та дурного, як і прілюдно агітацію та виває їх помилковими. УНДО авдіє, що у сучасних важких умовах політичної діяльності Українського Державного Центру можна зберегти його цілість, престиж і повну працездатність лише компромісним взаємодієнням усіх партійних угруповань УН Ради. В напрямі досягнення такого стану компромісової співпраці партії і органів Українського Державного Центру йдуть і йтимуть надалі всі сили фракції УНДО на території УН Ради. Цей комунікат підписали д-р Л. Макарушка і д-р М. Хробак.

Як виходить ясно з зачитаного тексту, фракція УНДО хоче порозуміння і злагоди. Здавалось би, що коли офіційний орган УН Ради, Інформаційне бюро, надрукувало той комунікат у своєму "Бюлетені" з 21 лютого ц. р., то обмежиться до привітання його, як вияву доброї волі і як вихідної для розмов по лінії шукання платформ для повної ліквідації внутрішніх спорів в УН Ради. Тим більше здивування викликає довгий коментар Інформаційного Бюро, який, ствердивши "цілий ряд неясностей" в отому комунікаті УНДН, насправді продовжує давній процес, добуваючи наверх знову різні дрібні справи, спорів із 1959 і 1960 років, зовсім зливаючи розмову їх і тим самим продовжуючи міжпартійну полеміку, замість шукати злагоди на ширшій базі, єдиній, на якій можна перевести саєтні внутрішні відносини у Державному Центрі. І. К.

## Держави Бритійського Коммонвелту поручають тотальне міжнародне роззброєння

Лондон. — 12 членських країн Бритійського Коммонвелту закінчили в минулу п'ятницю ц. м. 10-денну конференцію і підсумували її висліди в офіційному комунікаті, в якому майже виключно займаються міжнародними справами. Однаково у загальному вступі до того комунікату, як в першому з двох окремих додатків до комунікату говориться про міжнародне роззброєння, при чому Бритійський Коммонвелт підтримує принцип загального і тотального міжнародного роззброєння, прийнятий Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй на її 14-й сесії в 1959 році. Правда, в тому комунікаті стверджується, що не може бути роззброєння без контролю, як і контролю без роззброєння. У тому комунікаті кажеться теж, що не можна розмежувати проблеми роззброєння від нерозв'язаних міжнародних проблем і тому паралельно з роззброєнням мусить іти усунення причин міжнародного напруження. У відношенні до Конга Бритійський Коммонвелт підтримує

## Арабські націоналісти з Альжиру заповідають переговори з Францією

Туніс. — Екзальційний тимчасовий уряд Альжиру, покликаний до життя націоналістичною організацією алжирських арабів "Фронт Національного визволення", проголосив в минулу п'ятницю 17-го комунікат, в якому приймає до відома заяву французького уряду з 16 березня ц. р. про бажання відбутися з "офіційною делегацією" розмови, щодо умов для самовизначення в Альжирі. У тому комунікаті алжирсько-арабських націоналістів стверджується, що заява французького уряду є позитивним відгуком на попереднє становище алжирських арабів і заявляє, що "тимчасовий уряд Альжирської республіки прийняв заходи з ціллю переведення нараз між офіційними представниками обох урядів". Хоч з тієї заяви виходить, що арабські націоналісти з Альжиру вважають, що їхній уряд з оскідом в Тунісі перегорюватиме з представниками французького уряду на базі рівного з рівним, проте французький уряд у своїй впливовій французькій пресі не подає виду, що вони погоджуються себе ображеними тією стилізацією алжирського комунікату. Навпаки, за пресовими інформаціями, ідуть тепер приготування технічного характеру до відкриття французько-алжирської конференції на міністерському рівні. Розбіжності між французьким і арабським становищами виявилися на тайних переговорах в Швейцарії в минулому місяці.

Західно-німецький віце-канцлер Франц Штраус став головою керівної Християнсько-демократичної партії на Баварії і тим самим збільшив свої шанси, як однієї з кандидатів на наступника Конрада Аденауера на становищі канцлера. Іншими найважливішими кандидатами є міністер народного господарства Людвіг Ерхард і міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано.

Більшевицький пропагандистський апарат продовжує критикувати й атакувати американський "Корпус миру". Московське радіо твердить, що "Корпус миру" засуджений на повну невдачу та що він не вміє віднайти для Америки нібито втрачене й добре ім'я, бо американські монополії дали вислизати з недорозумінних країн більйони доларів".

**ОПОВІСТКА**  
Повідомлю про аміну адрес Видавництва  
"ЛЮБЛЮ ДІВОВУ"  
Mrs. J. CIEPLY  
20137 Yonka Street — Detroit 34, Mich.  
І прошу всіх, хто дістає книжку у доєї не заплатив за неї, вислати \$1.60 на поштову адресу.  
Софія ПАРФАНОВИЧ

**START SAVING**  
**START LIVING**  
НЕ МРІЙТЕ ЛІНІШЕ ПРО ДОБРЕ ЖИТТЯ, АЛЕ РОБІТЬ ЦЮСЬ В ЦЬОМУ НАПРЯМІ.  
ПОЧИНАЙТЕ ЩАДИТИ ТУТ: НЕМА НІЧОГО КРАЩОГО, ЯК ГРОШІ В БАНКУ.  
Банкова обслуга в цілій окрузі вже понад 100 років.  
**HUDSON COUNTY NATIONAL BANK**  
Ощадності забезпечені до \$10,000 через FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION.

В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ нашого Незабутного  
**бл. п. ПАВЛА ГРИЦАНА**  
буде відправлена  
**ЗАУПОКІНА**  
**СПІВНА СЛУЖБА БОЖА**  
в СУБОТУ, 1-го КВІТНЯ 1961 р.  
в год. 8:30 раню  
в УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ СВ. ЮРА в НЬО ЙОРКУ.  
Просимо Товаришів та Знайомих Покійного брати участь в цьому Богослужбінні.  
**ДРУЖИНА, ДІТІ, МАТИ, БРАТ І РОДИНА**

**ПОДЯНА**  
З Волі Веселишого відійшов від мене у Вічність Мій Незабутний **МУЖ бл. п.**  
**д-р Ярослав ЛЕВИЦЬКИЙ**  
В цьому тяжкому горю — складно найширшу подяку Вир. о. Теодосію і Посвояті Атанасію і Вир. о. Любомиру Гузареві за відправлення похоронних обрядів. Вир. о. Н. Шандаруку, Вир. о. І. Б. Дубиківі та — до сльозворотливих прощальних слів при доповіді, та над гробом Покійника.  
Дякую зі широго серця Родині і Прихильцям, які прибули з далекої дороги. Родині, Прихильцям і Знайомим із Трентону, які склали свої покерти на Службі Бої за спокій Покійного — та замість квітін зложили дати на добродійний цвіт і Тим, які своїм єством та своєю присутністю прихилилися до згладження Похоронів мого Дорогого Чоловіка.  
Висхід мого подка належить як Тим, які своїм теплим словом співучуть обійняти мого гроб.  
Хай добрий Бог дарить Всім щедрами ласками Своїми.  
**ПАВЛИНА ЛЕВИЦЬКА**  
Трентон, Н. Дж.

Нашим найменшим нова **КНИЖЕЧКА**  
**ІВАННИ САВИЦЬКОЇ**  
**ТРИ НАЗОЧКИ**  
Шістнадцять повносторінкових, триколірових малюнків  
**Едварда Козака.**  
альбомний формат. — ПЕРШОЯКІСНИЙ ПАПІР.  
Ціна — \$1.50  
Замовляти на адресу:  
**I. SAWYCKY**  
5138 N. 15th Street — PHILADELPHIA 41, Pa.

**ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГЛОШЕННЯ СЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ У "СВОБОДІ"**  
Адміністрація "СВОБОДИ" повідомляє, що влуча на зустріч загальним побажанням, вона в цьому році призначить окремі палати збільшеного великодушного числа на оголошення традиційних святкових привітань і побажань. Ціна оголошень:  
1 палат через 1 палату \$ 2.25  
1 палат через 2 палати 4.25  
2 палат через 2 палати 5.50  
3 палат через 2 палати 12.75  
4 палат через 2 палати 17.00  
5 палат через 2 палати 21.00  
6 палат через 2 палати 25.00  
Треба сподіватися, що загальне громадське використання по нагоді, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм родинам, приятелям і знайомим навіть в найдалішх закутках світу, куди навард чи зникала пошта заєсла б таку істоту. Великий тираж "СВОБОДИ" та віднощний змєст збільшеного святкового числа, надають таким побажанням окремої вартості і значення.  
Зголошення святкових побажань, разом з грошовою оплатою, можна надіслати **НАЙПІЗНІШЕ ДО 30-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.**



